

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİNİN

ŞƏRQŞÜNASLIQ

JURNALI

JOURNAL OF
ORIENTAL STUDIES
OF BAKU STATE UNIVERSITY

2/2026

ISSN 3134-7231

Bakı - 2026

*Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində
21 oktyabr 2021-ci il tarixində qeydiyyatdan keçmişdir
(Mətbu nəşrlərin reyestrinə daxil edilmə nömrəsi 4361)*

Baş redaktor:
akademik Rafael Hüseynov

Redaksiya heyəti:

BELLİNGERİ CAMPIERO

Professor; Venesiya Ka Foskari Universiteti, İtaliya

CAVADİ HƏSƏN

Professor; Kaliforniya Universiteti, ABŞ

CƏLİLOV OQTAY

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan

ÇALISOVA NATALIYA

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Rusiya Dövlət Humanitar Universiteti, Rusiya

EKİCİ METİN

Professor; Ege Universiteti, Türk Dünyası

Araşdırmaları İnstitutu, Türkiyə

FİLİPPOV ALEKSANDR

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Sankt-Peterburq Dövlət Universiteti, Rusiya

XƏNDAN AYDAN

Filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent;

Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan

KAZIMOV MEHDİ

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan

QARADAĞLI VUQAR

Filologiya elmləri doktoru, dosent;

Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan

QASIMOVA AİDA

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan

LO MBAYE

Professor; Dyuk Universiteti, ABŞ

MANSOOR ASMA

Professor; İslamabad Beynəlxalq İslam

Universiteti, Pakistan

MƏMMƏDOVA ƏSMƏTXANIM

Filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent;

Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan

NİKOLAYEVA MARIYA

Filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent;

Rusiya Elmlər Akademiyası, Rusiya

OÇİLOV OZODCON

Filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru;

Özbəkistan Dövlət Şərqsünaslıq Universiteti,

Özbəkistan

RƏSULOĞ ƏSGƏR

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Milli Arxiv İdarəsi, Azərbaycan

RÜSTƏMOV RUFƏT

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan

SUFİYEV ŞODİMAXAMMAD

Filologiya elmləri doktoru, professor;

Tacikistan Respublikası Elmlər Akademiyası,

Tacikistan

TOBİA STEFAN

Professor; Strasburq Universiteti, Fransa

Bakı Dövlət Universitetinin **ŞƏRQŞÜNASLIQ** jurnalı/Journal of **ORIENTAL STUDIES** of Baku State University, № 2, 2026. – 168 səh. Bakı, BDU, 2026.

OXUYACAQLARINIZ

ƏDƏBİYYATŞÜNASLIQ

ABDULLAYEVA Gülnarə

**YƏHUDİ PİYUT ƏDƏBİYYATININ MƏRHƏLƏLƏRİ VƏ ƏNDƏLUSDA
İBRİ DİLİNİN DÜNYƏVİ POEZİYA DİLİNƏ ÇEVRİLMƏSİ**

Stages of Jewish Ewish Piyuth Literature and the Transformation of
Hebrew into a Secular Poetry Language in Andalus

11

ARASLI Nüşabə

ARİF VƏ NƏVAİ

Arif and Navai

19

ƏLİYEVƏ Nərmin

**HƏBİB SAHİRİN POEZİYASINDA MİLLİ AZADLIQ HƏRƏKATININ
BƏDİİ-İDEOLOJİ TƏCƏSSÜMÜ**

The Artistic-Ideological Embodiment of the National Movement in Habib
Sahir's poetry

30

HÜSEYNOV Rafael

**BABA TAHİR IN HIS POETRY: DIVINE LOVE, WORDLY LOVE, AND
HUMAN RIGHTS**

Baba Tahir poeziyasında ilahi məhəbbət, dünyəvi sevgi və insan haqları

37

XƏNDAN Aydan

TÜRK POEZİYASINDA PARNASÇI ŞAİRLƏR

Parnassian Poets in Turkish Poetry

73

SADIQOVA Rəhilə

**ƏMƏVİLƏR DÖVRÜ ƏDƏBİ-MƏDƏNİ MÜHİTİNDƏ QADINLARIN
MÖVQEYİ**

The Status of Women in the Literary and Cultural Milieu of the Umayyad
Period

79

DİLÇİLİK

ƏHMƏDOVA Nailə

**YAPON DİLİNDƏ FEİL VƏ FELİ SİFƏTİN QURULUŞUNUN,
AZƏRBAYCAN DİLİ İLƏ MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ**

Comparative Analysis of the Structure of Verbs and Verbal Adjectives in
Japanese and Azerbaijan

93

MƏMMƏDOVA Əsmət xanım

**FARS DİLİNİN FONOTAKTİK SİSTEMİ VƏ FONETİK PROSESLƏRİN
MORFOLOJİ FUNKSİONALLIĞI**

The Phonotactic System of the Persian Language and the
Morphophonological Functionality of Phonetic Processe

100

TƏRCÜMƏ NƏZƏRİYYƏSİ VƏ ÇEVİRMƏLƏR

HÜSEYNOV Rafael

ÖMƏR XƏYYAMIN NOVRUZ NAMƏSİ

Omar Khayyam's Letter on Nowruz

115

NƏSİBOVA Aytən

ROBERT HİLLENBRAND. ŞAHNAMƏ VƏ PERSİYANIN İLLÜSTRASİYALI KİTABI

Robert Hillenbrand. The Shahnama and the Persian Illustrated Book

129

TƏQDİMATLAR, RƏYLƏR, DƏYƏRLƏNDİRMƏLƏR

ƏQİQ CƏFƏRZADƏ Gülnar

“QƏSİDE-Yİ ŞİNİYYƏ” VƏ YA “MERAT ÜS-SƏFA” (“Xaqani Şirvaninin ərəbcə qəsidələrinin izi ilə” monoqrafiyası əsasında)

Qaside-yi Shiniyya or Mir'at al-Safa (Based on the Monograph “In the Footsteps of Khaqani Shirvani’s Arabic Qasidas”)

145

HÜSEYNOV Rafael

DİSSERTASİYALARA RƏYLƏR VERİLMƏSİ VƏ MÜZAKİRƏLƏRİN APARILMASI PRAKTİKASININ YÜKSƏK ELMİ TƏLƏBLƏRƏ UYĞUNLAŞDIRILMASI ZƏRURƏTİ

The Need to Adapt the Practice of Reviewing and Discussing Dissertations to High Scientific Requirements

153

APA7 qaynaq göstərmə təlimatı

164

Nəşrə dair tələblər

166

Publication requirements

167

ƏDƏBİYYATŞÜNASLIQ

UOT 821.411.21

DOI <https://doi.org/10.30546/209805.2026.110.2.032>

TÜRK POEZİYASINDA PARNASÇI ŞAİRLƏR

AYDAN XƏNDAN*

Xülasə

Məqalədə XIX əsrdə Fransada populyar olan və türk ədəbiyyatına da öz təsirini göstərən parnasizm cərəyanı və onun nümayəndələri haqqında danışılır. Fransız parnasçılarının fəaliyyəti dövründə poeziyanın vəziyyəti, onların incəsənətlə bağlı fikirləri təhlil edilir. Türk ədəbiyyatında, xüsusilə "Sərvət-i fünun" dövründə yazıb-yaradan parnasçıların estetik görüşləri, əsərlərinin forma və məzmun xüsusiyyətləri araşdırılır.

Açar sözlər: *ədəbi cərəyanlar, parnasçılar, sərvəti fünunçular, vəzn, forma*

Giriş

Türk ədəbiyyatı inkişaf tarixində Qərb poeziyasının güclü təsiri dövrü XIX əsrə təsadüf edir. Məhz bu əsrin otuzuncu illərinin sonunda Tənzimat fərmanı elan edilir. Bilindiyi kimi, bu fərman bir çox sahələri əhatə etdiyi kimi, maarif, təhsil, incəsənətə də təsirini göstərmiş olur. Belə ki, XIX əsrin 60-cı illərindən yeni bir ədəbiyyat – Tənzimat ədəbiyyatı meydana gəlir və onun nümayəndələri Qərb mədəniyyətini təbliğ edərək, yeni bir ədəbiyyat yaratmağa çalışırlar. Ədəbiyyatşünas-alim Əhməd Həmdi Tanpınar XIX əsrdə türk ədəbiyyatında yaranmış ədəbi cərəyanların fransız ədəbiyyatı ilə birbaşa əlaqəli olduğunu, onu izlədiyini bildirir. Yeni türk ədəbiyyatını qurmaq üçün səy göstərən ilk iki tənzimatçı nəslin nümayəndələrinin zövq və səyləri eyni olmuşdur. Bu iki nəslin ikisi də XVII əsr fransız klassikləri ilə bərabər, XVIII əsr fransız filosofları və fransız romantiklərinin əsərləri ilə tanış idi. Sözsüz ki, onların oxuduqları və mənimsədikləri fikirlər yaradıcılıqlarında dərin iz qoymuş və yeni türk ədəbiyyatında yeni cərəyanların yaranmasına və inkişafına yol açmışdır.

İlk parnasçılar

1852-ci ildə T.Qotyenin işıq üzü görmüş toplusu "Parnas" parnasizm ədəbi qrupunun yaranmasına yol açmış olur.

Parnasçılar orta burjua mədəniyyətinin, incəsənətin siyasətdən ayrı bir qoluna bağlı olan nümayəndələri idilər. Kommunaya qədər burjua ziyalıları pessimist ruhlu idilər. III Napoleonun dövründə hakim olan hərəmərçlik, antihumanistlikdən qaçmaq istəyən ziyalılar bütün baş verənlərə biganə qalaraq poeziyaya sığınmışdılar.

Cəmiyyətdə baş verənlərdən bezmiş ziyalılar siyasi bir protestlə çıxış etmək iddiasında deyildilər. Siyasi bir qarşıdurma yaratmağa çalışmayan şairlər bir növ

* Filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent; Bakı Dövlət Universiteti, Şərqsünaslıq fakültəsi; aydan.xandan@bsu.edu.az

pessimizm, skeptisizmə qapılırdılar. Siyasi-ictimai proseslərdən narazı qalan şairlər əsərlərində bu narazılıqları ifadə etmir, bunun yerinə baş verənlərdən həyata daha bədbin baxış tərzlərini şeirlərində əks etdirirdilər. Onlar əsərlərində həyatın haqsızlıqlarına qarşı fəlsəfi baxış nümayiş etdirir, şeirlərində gileylənmək, həyatın amansızlığından bəhs etməyi seçirdilər. Bu pessimizmlə yanaşı şairlər gözəlliyə meyil edərək, gerçəkliyin təsvirlərindən yan qaçaraq estetikaya əhəmiyyət verirdilər.

İncəsənət parnasçılar üçün sanki bir inanc mənbəyi idi. Fransız parnasçısı Verlen “sənət sənət üçündür” şüarına sadıq qalaraq məqalələrindən birində yazırdı: “Bəli, sənət əxlaqdan asılı deyil, siyasət, fəlsəfə elmdən asılı olmadığı kimi, şair nə əxlaq keşikçisinə, nə filosofa, nə də alimə hesabat verməlidir, necə ki, onlar da şairə bunu eləməyə borclu deyil”. Buna görə də Verlen üçün poeziyanın məqsədi gözəllik, yalnız gözəllik, sözün əsl mənasında gözəllikdir: “Mənfəətlə, həqiqətlə, ədalətlə əlaqəsi olmayan gözəllik” (Fedotova, 2010: 3).

Poeziyada gözəlliyin əsas olduğu fikrini irəli sürən parnasçılar yaşadıkları dövrün problemləri ilə üzləşməmək üçün Antik dövrün təsvirinə üstünlük verirdilər. Onların yaradıcılıqlarında Antik dövrə bir nostalji hissi duyulur. Verlenin yaradıcılığında da bu, xüsusilə özünü büruzə verir. O dövrə müraciət edən Verlenin gözəllik ideali qayda-qanun, aydınlıq və harmoniyadır ki, Antik dövrdə, Verlenin fikrincə, bütün bunlar mövcud idi. Müəllif müasir dünyanı qəbul etmək istəmir və beləcə, Antik dövrə sığınır. Demək olar ki, bu məqamlarda da parnasçıların ictimai-siyasi həyatda qəbul edə bilmədiklərində qaçışını müşahidə etmiş oluruq. Beləcə, Antik dövrdəki savaş səhnələri, at nallarının səsi, antik mifologiyadan alınan süjetlər onların şeirlərini bəzəyirdi.

Parnasçılar şeirlərdə formanın da mükəmməlliyinə əhəmiyyət verirdilər. Məhz bu səbəbdən daha çox sonetlər qələmə alırdılar. Onlar misralarda ahəng və musiqi yaratmağa çalışırdılar.

Qrupun üzvlərindən Lekont de Lil antik tarixi xəyalında canlandıraraq, “əski mədəniyyətlərin səsinə duymağa” çalışır, parnasçıların ideal obrazını yaradırdı. Onun “Antik şeirlər” (1852) adlı toplusuna yazdığı ön söz, demək olar ki, yeni ədəbi məktəbin bəyanatı kimi qəbul edilə bilər. Ön sözdə Lil incəsənətin əsas amalının gözəllik olduğunu bəyan edir. Parnasçıların estetikası pozitivist filosofların dünyagörüşü ilə formalaşmışdı. Lil incəsənətlə elmi birləşdirməyə səy göstərirdi. Məhz parnasçı şairlər şeirlərində elmdən, tarixdən də bəhs edirdilər və beləcə, onların əsərlərində gözəlliklə bərabər bəzi elmi nailiyyətlər mövzusunda da rast gəlmək olardı. 1880-ci illərin sonlarına doğru “Parnas”ın estetikası əhəmiyyətli ölçüdə köhnəlir və yerini yeni cərəyanlara verir.

Fransız filoloqu Pyer Martinin fikrincə, Fransada fəaliyyətinə başlayan parnasçı şairlərin ədəbi qruplaşması 1860-66-cı illər arasına təsadüf edir. Bu ədəbi qrupun banisi Teofil Qotye hesab olunur. Qrupun üzvləri arasında Qustav Flober, Şarl Bodler, Şarl Lekont, Lekont de Lil, Qonkur qardaşları yer alır. Parnasçılar ədəbi qrupunun yaranması və onların poeziya haqqında düşüncələri, sözsüz ki, o dövrün ictimai-siyasi hadisələri ilə də əlaqəli idi.

1866-cı ildə Parisdə “Müasir Parnas” adı altında çap olunmuş şeirlər toplusunda müxtəlif şairlərin şeirləri çıxır. Bu şairlər arasında Qotye, Banvil, Lekont de Lil, Bodler, Verlen, Malarme kimi şairlər var idi. Qotye təkcə Fransada deyil, sonralar türk ədəbiyyatında da ardıcılıları olan “Sənət sənət üçündür” fikrini irəli sürür. 1832-ci ildə Qotye incəsənət haqqında bu fikirləri səsləndirir: “O, nəyə xidmət edir? O, gözəlliyin təcəssümünə xidmət edir. Bu, yetərli deyilmi?” Qotyenin şeirlər toplusu olan “Emali və

kameyalar”da əşyaların poeziyada təsviri yer alır. Bu şeirlərində şair böyük bir həvəslə, dəqiqliklə əşyanın estetik gözəlliyini təsvir edir. Pol Verlen də bu fikirlə səsləşən bir başqa fikir səsləndirərək qeyd edir ki, öz incəsənətini yaradan romantik klassikə çevrilir. Məhz buna görə də romantizm “Parnas”la bitir. Həyat tez ötüb keçəndir və ölümlə də bitəndir. İncəsənət isə əksinə, əbədi və sonsuzdur. Qotye “İncəsənət” adlı şeirində yazırdı:

*Hər şey keçir, lakin sənət
O, əbədi yaradandır.
O mərmərdən abidətək
Şəhərlərdən çox yaşayandır.*

Qotye və onun kimi düşünən parnasçılara görə, şair hisslərini bürüzə verən deyil, şair mükəmməl formalar yaradandır.

Parnasçılara xas olan digər bir xüsusiyyət şeirlərdə əşyaların dəqiq, bir rəssam kimi bütün detallarıyla, hər bir incəliyə diqqət yetirərək təsviri idi. Parnasçıların şeirlərini oxuyarkən sanki bir rəsm tablosuna baxırsan. Məsələn, Verlenin II Filippin ölümünə həsr etdiyi şeiri oxuduqda ölüm xəbərinin kədərli hisslərini əşyaların təsvirlərindən duyuruq. Verlen bir rəssam kimi kədəri havanın tutqunluğuyla, günün batışıyla, payızın ayazıyla çatdırır.

Parnasçıların düşüncələri, onların əsərləri, sözsüz ki, Türkiyə poeziyasından da yan ötməmişdir. “Sərvət-i fünün” dövrü ədəbiyyatının bir sıra şairləri məhz bu cərəyandan ilhamlanaraq şeirlər qələmə almışdılar. Qeyd etməliyik ki, parnasçıların “sənət sənət üçündür” şüarı elə “Sərvət-i fünün” ədəbiyyatının da şüarına çevrilmiş, Rəcaizadə Mahmud Əkrəm, Cənab Şahabəddin kimi şairlər də Verlenin, Qotyenin sənətin amalının gözəllik olduğu fikrini səsləndirmişdilər. Rəcaizadənin məşhur “Talim-i edebiyat” əsərində biz məhz sənətin nəyə xidmət etməsi gərəkdiki fikri üzərində düşüncələrinə rast gəlirik. Şeirin dilinə olduqca böyük əhəmiyyət verən şair qeyd edirdi ki, mövzu gözəlliyi ilə bərabər üslub gözəlliyi də vacibdir. Gözəl bir üslub necə olmalıdır sualına şair özünün “Talim-i edebiyat” əsərində cavab verir. Bu əsəri Əkrəm Məktəb-i Mülkiyyə (Siyasi Elmlər Məktəbi) tələbələri üçün yazır. Məktəbdə oxuduğu mühazirələri bir əsərdə toplayan Rəcaizadə kitabın ön sözündə Avropa yazıçılarının fikirlərindən də istifadə etdiyini bildirir. Kitabda göstərilən misallarda da şair daha çox Avropa müəlliflərinin, bir də Əbdülhəq Hamid kimi yeni ədəbiyyatı yaradanların əsərlərindən istifadə etmişdir. Rəcaizadənin yeni ruhlu, yeni formalı ədəbiyyata meyli isə örnəklərdə Divan poeziyasından olduqca az istifadə etməsindən də bəlli olurdu. Rəcaizadə gözəl üslubda yazmaq üçün altı şərtin vacib olduğunu qeyd edir:

1. Sözüün açıqlığını təmin edən “vüzuh”; 2. Təbiilik; 3. Ölçülüü yaradan “Münakkahiyet”; 4. Şeirə axıcılıq verən “Aheng-i selaset”; 5. Şeirin mövzusuyla uyğunluq yaradan “Müvafakat”; 6. Şeirin dilinin düz, qüsursuz olmasını təmin edən “Fesahat”.

Şeirin əsas məqsədinin gözəllik olması fikri bir çox sərvət-i fününçülərə doğma idi. Rəcaizadə incəsənətdən bəhs edərkən onu gözəlliklə bərabərləşdirirdi. Şair “Sənətin məqsədi gözəllikdir” deyirdi. Onun fikrincə, bu gözəllik incəsənəti yaradacaqdı. O, eyni əsərdə ədəbiyyatın tərifi verərkən aşağıdakı fikirləri söyləyir: “Ədəbiyyat bir xalqın əxlaq və adətlərini, düşüncələrini və duyğularını, hər növ hallarını və davranışlarını və xüsusiyyətlərini əksərən yalançı bir lisan ilə birbaşa olaraq tərif və təsvir edən əsərlərdir”. Şair “yalançı lisan” ifadəsindən təsadüfi istifadə etməmişdir. Rəcaizadə

poeziyada dilə çox əhəmiyyət verən bir şair idi. O, danışq dilində əsərlərin yazılmasına qarşı çıxaraq əsl sərvət-i fününçü kimi “sənət sənət üçün” fikrinə sadıq qalırdı.

Rəcaizadənin Qərb ədəbiyyatına sevgisi, bu ədəbiyyatın nümayəndələrinin əsərlərinin təsirinə qapılması onun klassik ədəbiyyatın inkarçısı kimi tanınmasına gətirib çıxarmışdı. Mahmud Əkrəm yenilik təbliğatçısı olmasıyla bərabər, həm də Şərq ədəbiyyatının da vurğunlarından idi. O, Qərb mədəniyyətinin müsbət cəhətlərinin təbliğinə çalışır və məqalələrində bu haqda müxtəlif fikirlər irəli sürürdü. Rəcaizadənin fikrincə, Qərbin ruhunu qavramaq, sonra onu türklərin anlayışlarının içində əritmək lazımdır. Yoxsa sadəcə bir neçə Avropa əsəri oxuyaraq onlara bənzər əsərlər yazmaq insanların özlərini aldatmasına bənzəyir. Şairin əsərlərini təhlil etdikcə görürük ki, Rəcaizadə Şərq-Qərb sintezinə nail olmağa doğru səy göstərirdi.

Türk poeziyasında parnasçılardan təsiri ilə yazıb-yaradan şairlər arasında Tofiq Fikrət, Cənab Şəhabəddin, Əhməd Haşım, Yəhya Kamal, Süleyman Nazif, Əhməd Hamdi Tanpınar kimi şairlər olmuşdur. Onlardan Cənab Şəhabəddin, Əhməd Haşım sonralar simvolizm cərəyanının təsirinə qapılaraq əsərlər yaradırlar. Belə ki, Haşımın bir çox şeiri Verlenin şeirləri ilə səsləşir. Haşım da, fransız şairi kimi, şeirlərində günəşin batışına, payız fəslinə, rənglərə xüsusi əhəmiyyət verirdi. Şairin “Merdiven”, “Akşam” kimi şeirləri Verlenin II Filippin ölümünə yazdığı şeirdəki təsvirlərlə səsləşir. Qanlı sentyabr qürubu, al rəngli günəşin batışı və göylərdə uçan quşlar insanın ölüm qarşısında keçirdiyi qorxu hisslərini daha da gücləndirir. Eyni təsvirləri biz Haşımın “Merdiven” şeirində də görürük. “Merdiven” şeirindəki payızın təsviri, günəşin batışı zamanı ətrafın boyandığı rənglər simvolik şəkildə insan həyatının sonundan bəhs edir:

*Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller,
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?
Bu bir lisan-ı hafidir ki ruha dolmakta
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta!* (Kabaklı, 1997: 436)

Plastik gözəlliyə əhəmiyyət verən parnasçılar ekzotik xarici ölkələrin mənzərələrini poeziyalarına gətirmiş oldular. İnsan bədəninin estetik gözəlliyini, vücut gözəlliyinin rəssamlıq əsərlərində və heykəllərdəki inikasını poeziyaya daşdılar.

Əşyanın xaricinə önəm verən parnasçılar şeirin də xarici görünüşünə, misrada mənadan çox misradakı sözlərin düzülüş sırasına, yaratdığı ahəngə daha çox əhəmiyyət verirdilər. Parnasçılar tarixdə iz qoymuş ən möhtəşəm tarixi hadisələri poeziyada yenidən canlandırmış oldular.

Parnasizmin təsirinə qapılan türk poeziyasının nümayəndələri arasında Tofiq Fikrət, Yəhya Kamal kimi şairlər var idi. Yəhya Kamalın “Çin kasesi” şeiri tam parnasçı şeir nümunəsidir:

*Gel ey mahbube Çinden!
O şirin köşk içinden
Ki pek durgun sulara,
Uyurken bambularda,
Taşır çok yüklü dallar
Alevden portakallar.
Görün ey sevdiğim sen*

*Ki bir Çin kasesinden
Gülümser bir resimdin
Muhayyel sevgilimdin* (Kemal, 1967: 232).

Nəticə

Nəticə olaraq qeyd etməliyik ki, parnasizm cərəyanı “Sərvət-i fünün” dövründə fəaliyyət göstərən bir çox türk şairinin yaradıcılığına öz təsirini göstərmiş olur. Şeirlərində həm formada, həm də təsvirlərdə gözəllik axtaran, məzmununda siyasi düşüncələrdən və mülahizələrdən uzaq olan şairlər bu cərəyanın təsiri altında estetik cəhətdən zövq oxşayan əsərlər qələmə alırlar. Parnasizmin yerini simvolizm alınca, bəzi şairlər, o cümlədən, Əhməd Haşım, Əhməd Həmdi Tanpınar simvolizmin təsiri ilə əsərlər yazmağa davam edirlər. Qeyd etməliyik ki, misralarda musiqi ahəngi yaratmaq, sanki rəsm tablosuna bənzər təsvirlərə yer vermək hər iki cərəyanı birləşdirən məqamlardan idi.

QAYNAQLAR:

1. Kabaklı, Ahmet. (1997). *Türk edebiyatı tarihi*. III cilt. İstanbul
2. Kemal, Yahya. (1967). *Kendi Gök Kubbemiz*. İstanbul
3. Tanpınar, Ahmed Hamdi. (2022). *Edebiyat üzerine makaleler*. İstanbul
4. Сашина, Е.В. (2009). Искусство для искусства и «Современный парнас». *Вестник Новгородского государственного университета*, №54, 63-66
5. Федотова, В.Е. (2010). Поль Верлен и «Современный парнас». *Известия Саратовского университета*. Т. 10. Сер. Филология. Журналистика, вып. 1, 47-51

Parnassian poets in Turkish poetry

AYDAN KHANDAN**

Summary

The article talks about the trend of Parnassism and its representatives, which was popular in France in the 19th century and had its influence on Turkish literature. The state of poetry during the activity of the French Parnassians and their ideas about art are analyzed. In Turkish literature, especially in the era of “Sərvət-i Funun”, the aesthetic views of Parnassians who wrote and created, and the form and content of their works are investigated.

Keywords: *literary movements, Parnassians, “Sərvət-i Funun” writers, meter, form*

** Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor, Baku State University, Faculty of Oriental Studies; aydan.xandan@bsu.edu.az

Поэты парнаса в турецкой поэзии

АЙДАН ХАНДАН***

Резюме

В статье исследуется творчество поэтов-парнацистов. Течение Парнацизм возникло во Франции и к нему примкнули не только поэты Франции, а также и поэты Турции того периода. В статье рассматриваются стихи поэтов, их взгляды на поэзию и искусство в целом. Исследуются формы и темы произведений поэтов создавающихся произведения под влиянием этого течения.

Ключевые слова: литературные движения, парнасцы, писатели «Сервет-и Фюнун», метр, форма

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 08.09.2025

Çapa qəbul tarixi: 26.12.2025

Çap olunma tarixi: 10.03.2026

*** Кандидат филологических наук, доцент; Бакинский Государственный Университет, Факультет востоковедения;
aydan.xandan@bsu.edu.az